GAZETA
DE TRANSILVANIA.

ANUL (KU PREANALTA VOIE.) AL VIII-LEA.

Nro 23. ***Brashov, 19. Martie.*** **1845.**

Gazeta de Transilvania ese de dóu orĭ ni Fóies odatŭ ne septĕmĭnŭ. Preciul lor este ne anul întreg 8 fiorinĭ (24 dózecherĭ) în afarŭ ni 7 fiorinĭ arginț în Brashov.

Prenumeraţia se face în Brashov la Redakţiie sașŭ la Editorul, iar în afarŭ ne la c. r. poște, kum ni la DDniĭ prietenĭ korespondenţĭ aĭ noștrĭ; în Bukureștĭ la D. livrar I. Romanov et Komp.

TRANSILVANIA.

Brashov, 17. Martie. Timpul ne la noĭ avea akuma dz semne de primĭvarŭ; nețiile nóŭ trekurŭ ku nimoare ni ku cer ka vrĕmea.

Lukĭtoriĭ germano-sașĭ din Brashov se ankoardz întrĕba spre a hotĕrîrea indĭstria ni mesteriile. Ne 19. lunĭ în 28. Maiŭ se prevestĭ o produkţiie nóŭ de manufakturĭ ni sunt noftiţĭ a se arăta meșterĭ ni din alte ţinutурĭ ku ceea ce vor putea produce mai bine ni mai frumos în folosul lor. — Cetățenii de aiĭ staŭ gata sŭ organizeze în korn de vînătorĭ, saŭ mai bine sŭ reînvie ne cel adormit de mai multĭ anĭ. Skopul acelei kompanioare este folositor, dar unŭ în lumurile din toate părţile, pentrukŭ fiitorii mădularĭ avia se învoiesk întru toate. — Asotsiţiea de kumpărare va ţinea la 2. o adunare generalŭ.

MOLDAVIA.

Iași. Faimentele ne la noĭ nu sunt lukrurĭ noaŭ; în suntămînele trekute s'aŭ declarat de falit Mad. Friș (Frisch) directorița teatrului.*) — Iarna ne aiĭea fu foarte skĭmbĭoasă, akum kald, akum friguros, dzsă sek fără omăt, fulgŭ rămîne mult, kum ni prodentele fără preț, 45—48 kila de grîŭ în Iași; din potrivă nînsuioĭ se întreabă mai bine ni aŭ mai tot în preț ku grîul. Boala vitelor mai s'aŭ stîrpit prin aspirele mușcrĭ anukate de okrumire, întru karĭi tînărul prinț Grigorie ni ispravnikul ținut. Iași d-lui spat. M. Mihaĭlŭ s'aŭ arătat ku deosebită aktivitate, în kît aŭ kîștigat ni mulțumirea obștieĭ adunărĭ.

††.

Chronicâ.

Grecia. Atina, 26. Febr. D. Deligianis prezidentul kamerei deputaţilor kare vătămă așa rĕu pe Maĭ. Ca pricina ne hoind a salta polonezul, așĭ cherĕ ertăciune dela pricele ni dela pricina fiind de faţă ministrul primarie, damele de kărte ni adiutanţiĭ de aripă. Dzsă ce s'aŭ întîmplat iarăș? Deligianis kăzŭ în genunkĭ ni așa așĭ cherĕ ertare. Acheastă anukătură sklavikă rĕsăriteană dicteză pe Maiestatea sa mult dekît întîmplarea dintîĭ, mai ales kă Deligianis este om naintat în vrestă, general ni prezident. Kum sunt rĕsăritenii ni grecii! Astăzi înșelăciunea ni trufașii pun la porĭ, mîne iarăș se tărîsk în nelucre om înaintea omenilor.

Rusia. Petersburg, 27. Febr. Graful Voronţov plekă de aiĭ alaltăieri la Odesa, de unde va merge la Kaukas. Pînă kînd are nevoie împăratul, ĭi ni pălăvrăgi încredere kătră Voronţov se kănoaște ni de akolo, kă o mulțime de oameni tinerĭ din cele mai bune familiĭ înșeșură a cere postrĭ ostășești ni civile în Kaukas. Împăratul prin un reskript înfrențat din 11. Febr. kătră grafu Voronţov arătînd avantaĭa deplina încredere în înzestreazŭ kă cele mai marĭ drepturĭ administrative, împuternicindu a face reportărĭ deadreptul Mai. Sale ni înșdatorîndu pe kărtuirile provinciale a reporta orĭ ce ținĭ ni trebuințe numai lui Voronţov, iar nu ministeriilor ni. a. ni. a. — Dakă mențenĭ din Kaukas nici kă kipul aceasta nu vor fi înșelățiĭ? —

Germania. Germano-katolicismul. După ce vedem, kă kombătîndu (obștile) katoliche, kare cher o reformă în lucrea bisericii merg înțelegînd-se, încetează aci luptările mai de frunte a reformaților. Acelea sunt: Că se șteargă închipuirea sfinților ni a ikoanelor, zikînd kă nepodul din ikoane face idolatrie ni preoţimea spekulaţie, mărturie purînchi este, ca numai Domnului Dumnezeŭ tŭ să te închini ni lui sŭ slujești; să se șteargă isposedania saŭ mărturisirea păkatelor la preoţi, zikînd kă preoţii nu sunt oameni păkătoși ka toţi alții ni kă ar fi nimic o mie unde preoţii saŭ ispuser din păkatele auzite, saŭ declarară păkate împrotiva dzhului sfînt, pe kare nici Dumnezeŭ nu le iartă, saŭ fărîră slujească înfrikoșată politicilor ni stăpînitorilor descoperindu-le din cele auzite; să se șteargă kălugărirea ni ne-nsurătoarea preo-

*) Acelui francezesk. Red.

цілор, пентрѫ-кѫ кѫ ачеаста съ ѫмпедекѫ мълцірea попълацієї ші креще стоіcтвл; съ се трагъ de сѣнт атърнареа патріархієї ші съ кѣпоаскѫ фіешкаре нѣмаі іspicidкція епіcкопілор епархіал, пентрѫ-кѫ тоцї Апостолїї аѫ авѫт дрептърї de o потрівъ дате dела Христос ші тоцї епіcкопїї сѫнт ѫрмаші Апостолілор ш. а. ш. а. Кѫ астфелїѫ de ѫмпъцетърї меарcерѫ ші маї de кърѫнd депѫтаці овцієї dела Офенвах ла епіcкопвл din Могѫнція. Ачеста ѫпсъ dѫпъ о dіспѫтъ de маї мълте чеасърї ле сфътві, кѫ еї ар фаче маї бine съ треакъ ла протеcтанці, de а кърор ѫмпъцетърї пѫтъріле лор пѫ се осівеск преа мълт. — Кѣт възърѫт ші алтъдатъ нóълe ѫмпъцетърї кад сѫнт афѣрісаніе, орї ѫnde се івеск. (Dѣпъ фоіле de Франкфърт.)

Прѫсіа. Берлін, 5. Мартіе. Негъцеторіі чеї маі бътрънї de аічї адѣнарѫ пе мъдъларії корпорацієї лор прін ѫн чіркълар спре а се сфътві, кѣт с'ар пѣтea organiza ѫнтре дънші ніце трібѫпале de арвітрій (саѫ компроміc), ѫнаінтea кърора съ се жѫдече ші съ се ѫмпаче кѫ ѫн кіп ѫшор, скърт ші фърѫ келтвіелї греле тот фелївл de прічінї комерціале, пе'нвоіелї ш. а., ші прін ачеаста Статвл съ фіе скутіт de а'шї перде врemea кѫ фелїврї de процесърї прелвнціте, врѫчоасе ші стрікъчоасе котерчівлї. — Не аічї ѫn зілеле ачестea ѫпкъ тот маї domнеще фріг маре, кътва оамені се афларѫ деценарці. — ѫn Берлін ѫпкъ се мълцеск хоцїле челе маї ѫпкѣтъте; ѫпсъш лъкашвл ѫнві сол пѫ фѫ крецат, кънї спърнѫndвіce і с'аѫ фърат тот че авѫ маї скѫмп. (Газ. ѫнів.)

Елвеція. Ціріх. ѫпкеіереа кѫвънтълві Дълі Naіхаѫс асвпра кълъгърілор іесвіцї. 5) Іесвіцїї сѫнт прімеждіоші, пентрѫ-кѫ еї се ѫнчеаркъ прecте а траце ла сіне пътереа. Гъверnеле деспотіче ші монархіче, акърор капвл есте ѫнвестіт кѫ пътере ѫнтінсъ, пот вені ѫn іспіт de а лва пе іесвіцї ка ажътъторі; пентрѫ-кѫ ѫndатъ че іесвіцїї въd къ пѫ пот domні, еї се ѫнвоіеск а шерві ла врезн domніторіѫ; dар кънd еї ш'аѫ ажѫнс скопвл, се фолосеск de слъжва че аѫ фъкът спре ашї ѫнтърі domніа прecте ачеіа, карії лъсерѫ ажъторіѫ дела дънші. Іатъ прічіна че тішкасе пе тоате гъверnеле Европеї ка съї гоніаскъ din церіле лор. Дакъ еї сѫнт прімеждіоші пентрѫ монархії, кѫ кът маї вълртос пентрѫ репѫблічі, ѫnde адміністрацїіле п'аѫ міжлоаче de ажѫнс, спре а контракѫмпъні прімеждіоаса лор інфлвінцъ. 6) Еї ѫпсъ сѫнт прімеждіоші маі кѫ деосівіре пентрѫ Елвеція, пентрѫ-кѫ скопвл de кънетеніе а ачестъї чіп е стірпіреа протеcтантіcмлві. Фърѫ ѫndоіалѫ католічії елвеціені аѫ дрептвл de а чере, ка франції лор протеcтанції съ респектезе леџea ші кредінца лор релігіоасъ; ѫпсъ ші ачещі din ѫрмъ аѫ токма ачел дрепт ѫn прівінцъ кътрѫ католічї. Дечї ноі ѫнтревѫм, дакъ ачеле кантоане католіче каре кіаѫ саѫ сѣфере ѫn ал лор сіn пе ѫn чіп ал кърві скоп есте а стірпі протеcтантіcмл, се поарт ка конфедерації вені кътрѫ стателе реформате а ле Елвеції; пѫ кътва протеcтанції аѫ дрептвл a зіче кътрѫ кантоанеле прімітоаре de іесвіцї: „Ноі п'авем ѫнтре ноі нічї ѫn фелївл de чіп каре съ лъкре спре а стірпі католічіcмл, ноі черем дела воі, ка съ пѫ сѣфері ѫнкѣвареа ѫnор корпорації аша двшmане лецїі поастре кѣт есте соціетатea лві Ісвс ш. а. ш. а. — Dѣпъ ачест дескрът се афларѫ къцїва, карії апърa пе іесвіцї ші вепіреа лор ѫn Елвеція. ѫn ѫрмътоареа zі 28. Февр. кѫвънтарѫ алцї чінчі депѫтаці, dінтре карії депѫтатвл католік дела Тесін ѫnвме Ѧввіні кѣмпъні пе тоцї ворвінd ѫnеле ка ачестea:

Кантонвл ал кърві сѫнт сѫ репрезентантвл есте ѫнтрег католік. ѫn капвл конституцієї релеџea католікъ е декларатъ релеџе а статвлві. Кѫ тоате ачестea кантонвл Тесін пѫ се ѫndоі німік а се декларa ѫn контра іесвіцілор ші a се вні кѫ ачеіа карії dореск депъртареа лор din Елвеція; пентрѫ-кѫ кантонвл Тесін п'аѫ пътът ведea ѫn каѫза іесвіцілор врео каѫзъ релеџіоасъ саѫ конфесіопалъ ші пѫ се поате доведі къ ісвінd чінева ѫn іесвіцї ар ісві ѫn католічіcм мішкорѫndї baza ші інфлвінца. Din протівъ е рекѫноскът, къ кълъгърії іесвіцї аѫ нечінстіт католічіcмл ѫn маї мълте рѫndврі, къ аѫ скос арте спре а'л вате, къ аѫ дещептат ѫmпъреkерї перікълоасе прін ѫмвъцетърї авсврde. Есте іаръш адевър кѣпоскът, къ вnвл din патріархії Роmеі (Клемент) кълкънd пе іесвіцї прін вла че на рътпea ѫn вечі лъдатъ, декларѫ ѫn фаца лvмії къ фаче ачеаста сінгвр пентрѫ фолосвл релеџії католіче. Дечї пѫ рътъне ѫndоіалъ, къ ѫнтревареа пентрѫ а сѣфері саѫ a депърта пе іесвіцї есте кѫ тотвл стреінъ de кътрѫ релеџе. — Дела врzіреа ачелеї соціетъцї ші пънъ астъзї аѫ кѣпоскът оамені марі ші стрінші католічі, къ іесвіцїї с'аѫ organizат спре а траце ла сіне пътереа domніторе ѫn монархії ші ѫn репѫблічі de о потрівъ. Се ва зіче поате, къ дакъ вn папъ аѫ пъдвшіт чінвл кълъгъреск, Півс ал 7-леа іаѫ ре'нтърїт. ѫnсъ требве съ щім къ ѫn време че Півс аѫ рідікат пе іесвіцї, ера de аші онтzечї, слъвіт de върстъ ші de пътеріле двхвлві прін мълте сѣферінце, ші'л фъкърѫ съ креадъ, къ нѣмаі іесвіцїї ар пътea ре'нфръна ѫmвъцетъріле revoлвцієї францезе. — Соціетатea іесвіцілор пътернікъ ші пънъ акvма прін міжлоачеле че аре, прін ѫнтінселе сале релації, фъкънd ръсвоіѣ інстітвціілор ліверале монархіче ші репѫблікане се ѫнкóрdъ съ domніаскъ прecте гъверne, прecте клер, прecте тоате авкторітъціле вісерічещі ші чівіле, прecте попоарле католіче, съ тървере пе протеcтанці, съ кѣмпере ші съ міствіе жерпалеле ші съ ле аместече ѫmвъцетърілe лор, съ пъдвше шкоалеле неатърnате. Чіне пѫ се ва ѫnфіора de о перспектівъ атът de трістъ! Іатъ прічіна ачестор мішкърї серіоасе a двхърілор. Da, іесвіцїї фіінd чеї маї вні ажътъторі деспотісмлві, попорвл Елвеції аре тот дрептвл a се теме de еї ші a чере, ка съ фіе депъртаці din ачеастъ царъ че есте чентрвл ліверътъцїї ѫnделецеще наінтътоаре шчл. шчл.

Авем цірі ші пънъ ла 5 Мартіе дела

diета Елвецiеї; desбатерiле се ѫntind фоарте, фъръ а се превеdеа резѫлтат.

(Journ. de Deb. ш. а.)

КРОАЦIА.

Dела хотаръ, 26. Февр. Фѫndацiа de ѫn професор пентрѫ лiтератѫра шi лiмба кроатiко-славоанъ ла к. акаdемiе din Аграм фаче славонiлор бѫкѫрiе мѫлтъ. Щiреа iаръш (венiтъ de маї наinте) къ професорѫл Стѫр аѫ къщiгат воiе de а пѫблiка ѫn жѫрнал славон, deщеаптъ о вi е мѫлцъмiтъ кътръ гѫверн, каре — прекѫм кред славонiї — токма прiн клеветiреа партidеї магiаре ажѫнсе ка съ кѫноаскъ аdевърата старе а лѫкрѫрiлор шi ар dа славонiлор dрепт, dѫпъ че маї вѫртос ачещiа de атътеа орї аѫ dат dовезї de кредiнцъ неклътiтъ кътръ каса domнiтоаре, — Пе ла марцiнiле сербiене чiркѫлеазъ прiн мънiле оаменiлор маї мѫлте есемпларе dintр'о карте тiтѫлатъ Бранiслав, ѫn кареа скрiiторiѫл вреа съ арате къ нацiоналiтатеа славо-кроатiкъ dела Dѫнъре ѫшї поате къѫта de iнтереселе сале фъръ нiчї ѫn ажѫторiѫ а Рѫсiеї. Прiчеапъ чiне поате.

(Dѫпъ Газ. ѫнiв.)

О zi iнте'ресантъ din 9. Мартiе кълindарiѫл Iѫлiан (чел векiѫ).

Dакъ вом лѫа ѫn сеатъ ѫmпрежѫрърiле ziлеї din 9. Мартiе к. в. вом афла, къ аста есте о zi вреdнiкъ de ѫnсемнат; парте къчї ѫn веакѫл de акѫм кѫпрiнde ѫn анiї de обще екѫiнокцiѫл (потрiвiреа ziлеї кѫ ноаптеа) de прiмъваръ, парте къчї се ziче а фi ѫnчепѫтѫл прiмъвърiї; пе каре парте desфътътоаре din ан, кѫ атѫта dор о ащептъм ка съ се маї ѫnтоаркъ iаръ пе ла ноï. Iаръ маї мѫлт къчї ѫn прiвiнца ѫnтѫеї ѫmпрежѫрърї афлъм пе zioа аста а фi шi iнтересантъ, кѫм шi требѫiе съ фiе; пентрѫ ноï ачеле кѫтева нацiї, каре ѫnкъ пънъ ѫn веакѫл ъст лѫмiнат ал 19-леа маї цiнем кълindарiѫл Iѫлiан! —

Оаре тотdеаѫна съ фi къzѫт екѫiнокцiѫл de прiмъваръ ла 9. Мартiе ѫn анiї de обще, кѫм каdе ѫn веакѫл de акѫм? Ба нѫ, чi ѫn времеа апостолiлор съ ѫnтѫмнла екѫiнокцiѫл ла 22. Мартiе кѫм мъртѫрiсеск рѫndѫiелiле апостол. картеа а 5., кап 17. Iаръ dѫпъ Севастоп шi алцiї пе времеа ѫnтѫiѫлѫї cinod din Nikeia, къdеа екѫiнокцiѫл ла 21. Мартiе, шi dѫпъ ачееа кѫ тречереа веакѫрiлор скiмбѫndѫсъ ziлеле екѫiнокцiѫлѫї, с'аѫ мѫтат маї ѫnколо ѫна dѫпъ алта, пънъ кѫnd пе ла сфѫршiтѫл веакѫлѫї ал шасеспрезечелеа аѫ фост ажѫнс екѫiнокцiѫл ла 11. Мартiе, шi ѫn веакѫл de акѫм кѫм веdем аѫ ажѫнс ла 9. Мартiе. Iаръ 21. Мартiе аѫ трекѫт маї ѫnколо, кѫт акѫм есте а doъспрезече zioъ маї dепъртатъ dела екѫiнокцiѫл кътръ варъ*) шi пѫind аша, къ dѫпъ тречереа ѫnкъ оdатъ атѫцеа анї, кѫцї аѫ трекѫт dела ѫnтѫiѫл cinod din Nikeia, пънъ ѫn веакѫл de акѫм; апоï ар ажѫнцe ziлеле лѫї Февръарiе ла екѫiнокцiѫ шi dѫпъ мѫлцї анї апоï але лѫї Iанѫарiе; апоï кѫ време шi але лѫї Dекемврiе, шi аша атѫнчї ар ажѫнцe шi кръчѫнѫл ла екѫiнокцiѫ, кѫnd се ѫnчепе прiмъвара. Dечї аша мѫтареа ziлелор dела екѫiнокцiѫ, фъръ а съ маї ѫnтоарче iаръ ѫnапоï, есте ѫn аdевър неѫnвiнс, каре требѫiе съ не iнтересеze фоарте мѫлт: фiind къ не аратъ, кѫм къ кълindарiѫл Iѫлiан нѫ есте dестѫл de бiне токмiт, чi есте грешiт, авѫnd анѫл съѫ чел de 365 de ziле шi 6 чеасѫрї преа лѫнг хотърѫт кѫ кѫтева мiнѫте прiме, шi кѫ кѫтева мiнѫте секѫnde, din каре ѫn 128 de анї ар еши о zi маї мѫлт de кѫт кѫм аратъ кѫрсѫл чел аdевърат ал анѫлѫї de соаре. Съ не iспiтiм dаръ Domнiї меї: оаре n'am авеа лiпсъ ка съ се аdѫне ѫn cinod ѫнiверсал? прiн каре лѫѫndѫсъ ла desбатере кълindарiѫл Iѫлiан, шi ѫnкъ алте лѫкрѫрї кѫтева; съ се ѫndрептеze, пѫindѫсъ ла бѫна рѫndѫiалъ, прiн каре съ копръспѫнzъ ашезъмѫнтѫрiлор сфiнтелор cinodѫрї din веакѫрiле dintѫї. Dеа черiѫл.*) — —!

N., ѫn преот ромѫвеск de релiцiа греко-ръсърiтеанъ неѫнiтъ.

*) Екѫiнокцiѫл нѫ съ мѫтъ, чi стъ немiшкат, шi съ мѫтъ ziлеле трекѫnd маї ѫnколо сѫв екѫiнокцiѫ dѫпъ кълindарiѫл Iѫлiан.

РЕВIСТЪ DE ЖѪРNАЛЕ ШI ѪNКЪ ЧЕВА.

Кѫрiерѫл ромънеск аре dела Nр. 16 ѫn артiкол „despre dicчiплiна мiлiтаръ" ръziмат кѫ мѫлте аргѫменте тарї. Dintр'ѫn артiкол мiк dела Nр. 17. сѫнъторiѫ пентрѫ Кѫрiерѫл de амбе сексе поате чiневаш прiчепе, къ ачеста ар фi ѫnтiмпiнат оарешче опоziцiе, нѫ щiм ѫnсъ din прiчiна лiмбеї саѫ din а лiтерелор латiне кѫ каре есте скрiсѫ, пентрѫ къ ноï аiчї — dар кред къ шi алцiї — deосiбiм стрѫнс ѫnтре лiмба ѫнеї кърцї саѫ жѫрнал шi ѫnтре карактереле скрiсорiї, каре пот съ стеа пе хъртiе невiновате ка орї че лѫкрѫ не'псѫфлецiт ѫn натѫръ, къчї dѫхѫл есте каре вiазъ, iар лiтера е моартъ. — Ѫnтр'ачееа веdем шi ѫn Вестiторiѫл ромънеск ѫn dialог лѫнгшор ѫnтре Стан шi Георгiе, ал кърѫї ѫnцелесѫл пе скѫрт есте ачеста: Ѹнѫл din чеї doї нѫмiцї апѫкъ о карте ромънеаскъ тiпърiтъ маї de кѫрънd, се ѫnчеаркъ а о ѫnцелеце, dар пентрѫ мѫлцiмеа кѫвiнтелор нóъ местекате кѫ челе векї нѫ о поате ѫnцелеце, de кът нѫмаї dакъ'ї deслѫшеще непотѫ-съѫ, каре аѫ ѫmблат ла шкоалъ, кѫноаще шi лiмба латiнеаскъ нѫ ка бътрънѫл ѫнкiѫ-съѫ; dечї ачеста пъкъжiт арѫнкъ картеа ла о парте превестind, къ de ва мерце лiтератѫра ноастръ прекѫм аѫ порнiт, маї ла ѫртъ лiмба ва ажѫнце ръѫ. Бътрънѫл dекларъ тотdеоdатъ, къ ел нѫ есте ѫmпротiвiторiѫ ла кѫлтiвареа лiмбеї, се мiръ ѫnсъ, кѫм съ нѫ поатъ скрiе лiтераторiї нощрiї ѫn ziлеле ноастре аша бiне шi ла ѫnцелес, прекѫм

*) Поате къ черiѫл ва dа, пентрѫ къ ѫї стъ ѫn пѫтере; dар полiтiка шi алте кътева iнтересе шi прежѫdецеле челе кѫ вазъ маре се вор ѫmпротiвi кѫ тоатъ статорнiчiа. Р.

аѹ скріс традѹкъторії кърцілор вісерічещї ш. а. ш. а. —

Noї чітind ачестеа ѧпкъ тот п'am ѧndръсні а препѹне, къ ѧп adевър пѹmітеле газете din Бѹкѹрещї аѹ ѧпчепѹт а фаче ѹна асѹпра алтеіа опозіціе літераръ ші лімвістікъ; dѹпъ че ѧпсъ авем ші щірї партікѹларе, къ пе'пвоіала асѹпра кіпѹлѹї скріерії ла Бѹкѹрещї аѹ ѧпчепѹт а се ѧпгроша, о арътъm ачеаста ші чітіторілор пощрії ші кѹ атъта ревіста поастръ ар фі астъdатъ ѧпкеіатъ. Че ві се паре ѧпсъ, къ de ші noї аічї хотърѫсеръm а ръmъпеа maї mѹлтъ време mѹцї асѹпра diферінцелор поастре літераре — ші ачеаста din темеіѹрї пе каре ерам съ ле десфъшѹръm ла време віпевенітъ, — тотѹш кѹm ѧпцелеасеръm фъръ щіреа ші воіеа поастръ фѹсеръm траші спре а фаче партіdъ ѧп о парте саѹ ѧп алта.

Въ adѹчецї аmінте Domnілор din Ромъніа ші Молdавіа, къ фѹсесе о време, (наінте кѹ 7 анї) кънd імпѹлсѹл de а пе dіспѹта ші — maї ла ѹрmъ а пе ѧпцелеце кѹ тоцїї асѹпра челор maї de фрѹнте пѹнтѹрї літераре се dъdѹсе ѧп ачестеа фоі de кътръ къцїва бърбацї de dinкоаче. Че къщігаръm кѹ ачеаста? Че е dрепт атmосфера поастръ літераръ се maї кѹръцї пѹцінтел ші ѧпчепѹръ а трече maї пѹціне de dрепте ші бѹне de кът maї наінте; ѧпсъ трансілванії ші бънъцеnії maї вѫртос прівіцї din пѹнт літерарїѹ фѹсеръ пѹmіцї de кътръ аї D.-Воастръ de педанцї песѹферіцї ші кіпѹл скріерії поастре de треї орї maї педант, de кът есте ал D-Воастръ фрівол, ші ачеаста се сіліа а о dовеdі dела edѹкаціа поастръ че о лѹъm пе ла шкоалеле Ц̧ермаnіеї ші maї вѫртос ѧп Ѹнгаріа ші ѧп Трансілванія, ѹnde пе ѧndоапъ кѹ Küchenlatein, пънъ кънd Dвоастръ сѹцецї тоатъ інстітѹціа — ѧпцелег чеа літераръ — dела ісвор, din Паріс ші din ръсъріт. Ѹнії maї adaосеръ, къ noї кѹ dісертъціїле літераре am фі ѧпчепѹт а ѧпвръжві пе ромъніme ші къ пѹ щіm ромъпеще. Noї прекѹm възѹръцї ѧп 6 анї, прімірѹm de бѹне тоате кѹ къте пеацї карактерізат фіind преа ѧпкреdінцацї, къ кѹ време пе вор фолосі ші къ ар фі о mаре пебѹніе а пе спарце капетеле пентрѹ dіспѹте ѧп літератѹръ ші а пѹ ащепта маторареа лѹкрѹрілор dела време. Хотърѫръm тотdеоdатъ а пе лѹа пе віїторїѹ ѧп прівінца чертелор de літератѹръ ѹп пост пѹmaї de обсервацїе ші а лъса, ка орї че імпѹлс съ dеа mѹлтеле фоі періоdіче, каре аѹ ръсъріт din време ѧп време ла Бѹкѹрещї ші ла Іашї, ла Краіова ші ла Бръіла, ка ѹпеле ѧmпреціѹрѹл кърора се пот adѹна mѹлт maї ѹшор челе maї бѹне талепте а ле ачелор церї лъкѹіте пѹmaї de ромънї ші кѹ арістократіе (політікъ ші літераръ кѹm врецї) пѹmaї ромънъ. Кред къ noї пе пъзіръm постѹл пе каре ші ера преа ѹшор ал пъзі, пефъкъndѹне adекъ нічї о треабъ кѹ літератѹра, чі скріind каре кѹm пе тъіа капѹл. ѧптр'ачееа Dв. че фъкѹръцї? Ла а. 1839 кѹрсе о dіспѹтъ пъкъжічоасъ ѧптре D. професор Г. Съѹлескѹ din Молdавіа ші ѧптре D. Редактор І. Еліad din Бѹкѹрещї ші — detractis detrahendis mѹлт фолосітоаре*). Ла а. 1840 Dачіа літераръ п'авѹ време съ поатъ аръта кѹрат, кам че вре кѹ літератѹра, пентрѹ-къ еа фѹ опрітъ. De атѹнчї ѧпкоаче афаръ de паралелістѹл Dлѹї Еліad dedѹс ѧптре лімба ромънъ ші італіанъ че maї възѹръm dела Dв. пе кътпѹл літератѹреї ѧп сенсѹл стрінс лѹатъ? — — Акѹma Кѹріерѹл de а. с. есе кѹ літере латіне ші іатъ къ се рідікъ опозіціе асѹпра лѹї. Фоарте віне, феріче de орї каре фоіе періоdікъ че аре опозіціе пе фацъ ші пѹ пе сѹпт кѹmпът; ѧпкъ noї am dорі, ка ачеа опозіціе съ фіе кът се поате maї mаре компѹсъ din тоате капетеле кѹ прінчіпе контраріе; пѹmaї пе калеа ачеаста ва къщіга adевърѹл ші Кѹріерѹл прецѹл съѹ, кънї doар' пріетінії съї ѧпкъ с'ар конченtра maї таре ші maї ла ѹрmъ — авем пъdежde бѹнъ — пе am ѧпцелеце кѹ тоцїї. Кѹ тоате ачестеа am вреа а щі, de ѹnde аѹ ѹнії Бѹкѹрещенї аша dате сігѹре, къ noї de аічї ѧпкъ am фі лѹат парте ла нóа dіспѹтъ літераръ ші къ maї de кѹрънd am фі комбътѹт ideea de а пріimі ромънії літереле романе, саѹ орї каре алтъ idee de реформъ ѧп кътпѹл літератѹреї. Din пѹціпеле поастре ревісте? Nічї de кѹm. Din кореспондінце? Атът maї пѹцін. Аша dѹпъ семпеле че авем ні се паре, къ провокаціа ла опініа поастръ аѹ фост пѹmaї ѹп фелїѹ de маневраре. — — Dар фіind къ mѹлцї чер, ка — орї ші кѹm — съ пе пропѹнціем шіі noї кѹрат ші акѹma ѧndатъ: noї ѧї аскѹлтъm пе кът се поате.

De літере é ворба? Noї трансілванії пѹ пеam ѧndоіт нічї оdатъ de требѹінца de а прімі літереле латіне ші опозіціа ла noї ѧп пѹнтѹл ачеста есте неѧпсемнатъ ші се ѧптоарче пѹmaї ѧmпреціѹрѹл методѹлѹї. De ѧmбогъціреа, кѹръціреа ші стабіліреа лімбеї пе ѧптребацї? Ла ачеаста редакціа ачестор фоі аѹ хотържт а пѹ'шї da нічї de кѹm а са пърере індівідѹалъ пънъ кънd веde, къ о парте de оаmенї анѹme ла DB. есте атът de слабъ ла ънцер ші атът de реа ла інімъ, ѧп кът, ѹна dóъ, din dіскѹсії літераре се опінтеск а рестълмъчі пѹ щіѹ че німікѹрї політіче. ѧп adевър съ ле фіе рѹшіне а местека літератѹра кѹ політіка ші dакъ о газетъ саѹ алта, ѹп кап саѹ алтѹл пѹ е тот de о пърере кѹ dъпшії сінгѹр ѧп ѹпеле пѹнтѹрї а ле літератѹреї, а ле каломніа de ренегате, de проdітоаре. Ачеаста есте маніера ѹпора ла Dв. перікѹлоасъ фоарте, кареа ѧпгропъ ші пънъ акѹma пѹ о газетъ, въ атърѫ maї mѹлте талепте ші напоіé ѧпфлоріреа літератѹреї спре рѹшінеа ѧптрецеї нації кѹ кътева zечімї de анї. Ва съ zікъ, пе ла noї ѧпкъ пѹ есте ертат а'шї da оаmенії пъреріле нічї mъкар асѹпра алфабетѹлѹї. Ші че пе пасъ нóъ, dакъ чінева ар пропѹне mъкар, ка съ прімім алфабетѹл санскрітік ші грътатіка кінезъ? Проіектацї ші DB. алтеле. Пѹблікѹл аре сімцѹл ѧпкъ пестрікат, ва щі алеце maї ла ѹрmъ.

Кѹ ачестеа тоате пѹ воірѹm а zіче къ нічї опініі стреіне пѹ вом прімі ѧп колоапеле поастре; фачем ачеаста бѹкѹрошї, пѹmaї патіma съ ліпсіаскъ.

*) Bezї maї mѹлцї Nрї аї Кѹріерѹлѹї ром. ші аї Албінеї 1839.

РЕDАКТОР: ГЕОРГІЕ БАРІЦ. EDITOR: IOAN ГЪТТ.